ИСУСОВА БЕСЕДА НА ГОРИ

БЛАЖЕНСТВА

Разматрања прва четири блаженства

мр Петар Петровић

Увод

Сећам се једног јутра у јесен када сам се пробудио с необјашњивим осећајем празнине. Све је било ту: мирна соба, кафа на столу, сунце које се полако пењало изнад крошњи. А ипак, нешто је недостајало. У мени је одзвањало питање које нисам умео да изговорим до краја: зар има још нешто?

Те јесени почео сам да читам Блаженства, не као неколико познатих стихова које треба подвући, него као човек који тражи пут кроз сопствену немирну душу. Читао сам полако. Понекад бих се задржао на једној речи читав дан, не желећи да њен смисао пребрзо затворим у своје тумачење.

Ова разматрања желе да покажу како Христове речи могу да испитају наше срце и упуте нас на Њега. У њима има личног искуства, питања и теолошког промишљања. Али мерило није моје расположење: то је Јеванђеље које Црква чита, исповеда и предаје из нараштаја у нараштај.

Христос не обећава лагодан живот. Он назива блаженима људе које свет често сматра неуспешнима: оне који знају да су духовно сиромашни, који плачу, који су кротки и који гладују за праведношћу. Та блаженства нису четири начела самопомоћи, него четири прозора у живот Божјег Царства.

Можда сам баш зато што нисам имао готове одговоре могао пажљивије да слушам. Блаженства су ме учила да се Божја снага често показује тамо где човек призна своју потребу за милошћу. Туга не мора да буде безнађе, а смирење није губитак достојанства. У Христу се отвара другачији начин живота.

Блаженство прво

„Блажени су сиромашни духом, јер је њихово Царство небеско.“ Матеј 5,3

Прво Блаженство изговорено је у Беседи на гори, када су ученици пришли Исусу, а народ га слушао (Матеј 5,1–2). Христос не износи рецепт како да човек својим снагама заслужи Божје Царство. Он открива живот оних који примају Његову милост. Сиромашан духом зна да пред Богом нема заслуга којима би могао да купи спасење, ма колико био угледан, способан или побожан.

Када Господ касније каже: „Љубите непријатеље своје и молите се за оне који вас гоне“ (Матеј 5,44), постаје јасно да је потребно много више од спољашњег придржавања правила. Божја благодат претходи нашим добрим делима и оспособљава нас за њих. Она не укида нашу вољу, већ је ослобађа да истраје у истини и љубави.

Исус се обраћао јеврејском народу под римском влашћу; Он сам је рођен у том народу и потврђивао је Писмо Израила. Зато Његову критику самоправедности не смемо претварати у осуду јудаизма. У свакој верској заједници, па и у нашој, постоји искушење да побожност постане самохвала. Христос разобличава такво срце и позива нас на покајање.

У Назарету Христос чита пророка Исаију и објављује благу вест сиромашнима, слободу заробљенима и вид слепима (Лука 4,18–21). Он није дошао само да нам да поуку о понашању, већ да испуни Божје обећање о спасењу.

Сиромаштво духом зато не завршава у очајању: оно окреће човека Спаситељу који подиже палога.

Моралне заповести нису укинуте зато што нас оне саме не могу оправдати. Христос их продубљује и испуњава, а Свети Дух у нама рађа послушност. Ми смо оправдани пред Богом Христовом заслугом, кроз веру; добра дела следе као плод живе вере. Без те разлике лако бисмо помешали Божји дар и сопствену заслугу.

Реч „блажени“ у јеванђелском грчком говори о онима које Бог назива благословенима. Она је дубља од пролазног осећања среће. Човек може бити ожалошћен, болестан или прогнан, а ипак блажен, зато што је Христос с њим и зато што му припада Божје обећање. То не значи да су патња и сиромаштво сами по себи добра, већ да нас ни они не могу одвојити од Господње верности.

Зашто Христос каже „њихово је Царство небеско“, у садашњем времену, а потом обећава утеху и будуће наслеђе? Зато што је Божје Царство већ дошло у Христу, али ће се у пуноћи показати тек Његовим повратком. Верник већ сада живи од благодати, а чека васкрсење мртвих и живот будућега века. Ово је нада Цркве, а не обећање да ће сваки проблем одмах нестати.

Богати младић из Матеја 19 желео је вечни живот, али се показао везаним за своје имање. Ученици су се уплашили: ко се онда може спасти? Христос одговара да је људима то немогуће, али Богу је све могуће (Матеј 19,26). Спасење није дело нашег успеха. Долази од Бога, који нас позива на веру, покајање и нови живот.

Зато је прво Блаженство истовремено утеха и истина која нас разобличава. Можемо имати дарове, образовање и добар положај, али нико од нас не стоји пред Богом као човек без греха. Признати то није презирати себе. Свако људско биће створено је по Божјем лику и има непроцењиво достојанство. Управо зато је грех озбиљан, а Божја милост тако драгоцена.

У причи о фарисеју и царинику Христос показује два начина стајања пред Богом (Лука 18,9–14). Један човек се пореди с другима и хвали се својим делима; други моли: „Боже, милостив буди мени грешноме.“ Овај други одлази оправдан. Пост, молитва и милостиња нису лоши; они постају духовно опасни када су повод за гордост уместо за благодарност.

„Не ја, него Христос“ може бити добар подсетник ако га правилно разумемо. Не тражи се да се одрекнемо своје личности или одговорности. Позвани смо да се одрекнемо уверења да можемо сами себе спасти. Божја благодат претходи нашем обраћењу, делује у нама и прати наше напоре у добру.

Павле каже да нема поуздања у своје верске заслуге, него жели да се нађе у Христу, имајући праведност која долази од Бога кроз веру (Филипљанима 3,3–9). Наша сигурност зато није у духовном учинку нити у поређењу с другима, већ у верности Господа који нас је помирио са собом.

Христос у Откривењу упозорава самозадовољну заједницу која мисли да јој ништа не недостаје (Откривење 3,17). То је опомена свакој Цркви која постане задовољна својим угледом, уређењем или бројем верника, а заборави љубав и покајање.

Сиромаштво духом није презир према црквеном животу; оно је начин да и богослужење и служба остану упућени Богу.

Павлов узвик „Јадан ти сам ја човек! Ко ће ме избавити од тела смрти ове?“ не завршава се безнађем. Одговор следи одмах: благодарност Богу кроз Исуса Христа (Римљанима 7,24 –25). Признање греха није последња реч хришћанске вере. Последњу реч има Спаситељ.

Бог је позивао људе различитог карактера и искуства: Мојсија, Давида, Гедеона и многе друге. Ниједан од њих није био безгрешан. У њиховим животима видимо да Божје дело не зависи од људске беспрекорности, а ипак захтева верност, послушност и спремност да се прихвати исправљање.

У Христу видимо савршену људску послушност Оцу. Он није престао да буде истинити Бог када је примио нашу природу; вечни Син је постао истинити човек и у тој природи био послушан до смрти на крсту. Његово понижење није одрицање од божанства него неизмерна љубав којом нас спасава.

Павле нас у Филипљанима 2,1–4 позива да не гледамо само своје интересе, него и потребе других, и да у смирењу негујемо заједништво. Сиромаштво духом постаје видљиво када престанемо да се боримо за првенство и научимо да служимо. Оно не поништава различите дарове и службе у Цркви, већ их ставља у службу Христовом Телу.

Потом апостол говори о Христу који, будући у обличју Божјем, прима обличје слуге и понизује се до смрти на крсту (Филипљанима 2,5–11). Црква у овим речима исповеда истога Сина који је једносуштан Оцу и који је ради нас постао човек.

Због Његовог спасоносног дела исповеда се да је Исус Христос Господ. Он је наш Спаситељ пре него што је наш узор.

Сиромаштво духом не треба мешати с уништавањем самопоштовања. Осећање сопствене безвредности може човека затворити у страх, а Христос га призива у слободу деце Божје. Исправно смирење види истовремено истину о греху и истину о Божјој љубави. Зато можемо признати своје падове, примити опроштење и поново устати.

У свакодневној молитви ово Блаженство добија конкретан облик. На почетку јутра признајемо да су наши путеви и намере пред Богом отворени, молимо опроштај за грехе и благодат да живимо по Његовим заповестима. Црквена молитва нас учи да се не ослањамо само на сопствена осећања, већ на Божју реч и обећање.

Хришћанско поуздање стога није ни гордост ни очајање. Оно је вера у Христа, који нас прима, оправдава и обнавља. Када престанемо да своје заслуге постављамо у средиште, отвара се простор за благодарност, радост и службу другима.

Прво Блаженство нас оставља пред вратима Божјег Царства као примаоце дара. Не долазимо празних руку зато што наш живот нема вредности, већ зато што Божје спасење није роба која се заслужује. Господ нас позива да примимо Његову милост и да, њоме оснажени, живимо као Његова деца.

Блаженство друго

„Блажени су који плачу, јер ће се утешити.“
Матеј 5,4

Друго Блаженство на први поглед звучи необично. Како могу бити блажени они који плачу? Христос не назива саму бол добром нити тражи да хришћанин намерно тражи патњу. Он обећава утеху онима који своју жалост доносе пред Бога. У тој жалости има места за покајање због греха, али и за бол због смрти, неправде, губитка и рана овога света.

Исус је дошао да спасе грешнике и да понесе наше болести и жалости. „Дођите к мени сви који сте уморни и натоварени, и ја ћу вас одморити“ (Матеј 11,28). Не морамо пре Његовог позива постати безгрешни или савршено снажни. Управо у невољи учимо да је Господ близу скрушенима.

Туга због греха добија посебно место, јер нас води покајању. Када видимо да смо повредили ближњега и преступили Божју заповест, не треба да се оправдавамо нити да паднемо у безнађе. Треба да признамо истину, потражимо опроштење и поправимо оно што се може поправити. Покајање је повратак Оцу чија је милост већа од наше кривице.

Ипак, не смемо рећи ожалошћеном човеку да његове сузе нису предмет Христовог Блаженства ако није у питању лични грех. Исус је плакао над гробом Лазаревим (Јован 11,35). Хришћанска нада у васкрсење не укида право на жалост. Она нас учи да плачемо с онима који плачу и да не остављамо страдалнике саме.

Пророк Исаија, угледавши славу Господњу, изговара: „Тешко мени, јер сам човек нечистих усана“ (Исаија 6,5). Сусрет са светошћу открива му истину о сопственом стању. Али Бог га не оставља у страху. Пророк прима очишћење и тек потом чује позив на службу. Тако жалост која води Богу постаје почетак обнове.

Овај редослед је важан: опроштење је дар милости, а послушност је одговор. Не тугујемо да бисмо заслужили Божје прихватање. Христос нас прима по својој благодати, а покајање нам отвара очи за истину да без Њега нема спасења.

Исаијин одговор „Ево мене, пошаљи мене“ (Исаија 6,8) следи после очишћења. И хришћанска служба рађа се из благодарности. Човек који је искусио опроштење не мора да прикрива рањивост нити да се представља као духовно супериоран. Он може да послужи другима управо зато што зна колико му је Бог опростио.

И прича о фарисеју и царинику (Лука 18,9–14) говори о таквој жалости. Цариник не прави списак туђих грехова; моли за своје помиловање. Христос га проглашава оправданим, не зато што су га сузе учиниле заслужним, већ зато што је призвао Божју милост. Ова прича укорава самоправедност у сваком времену, па и међу нама.

Павле отворено говори о борби с грехом и пита ко ће га избавити од тела смрти (Римљанима 7,18–25). Но одмах потом објављује да нема осуде онима који су у Христу Исусу (Римљанима 8,1). Хришћанска жалост због греха зато не сме постати вечито пребивање у кривици. Она нас води покајању, опроштењу и новој послушности.

Понекад човек плаче у тишини, а понекад његова туга постаје јавна молитва заједнице. Писмо познаје обоје. Важно је да сузе не користимо да бисмо се представили као побожнији од других. Исповедање греха у заједничком богослужењу учи нас да смо сви потребити истога милосрђа.

У Првој посланици Коринћанима Павле укорава цркву која је постала равнодушна према озбиљном греху у својој средини (1. Коринћанима 5). Његов позив није да заједница ужива у осуђивању, већ да озбиљно схвати зло и ради на исправљању. Без покајања се не могу очувати ни истина ни љубав.

Христов крст показује колико је грех озбиљан и колико је Божја љубав велика. Вечни Син је ради нас постао човек и једном за свагда принео себе за наше спасење. Када жалимо због греха, сећамо се цене помирења, али се још више уздамо у Господа који је васкрсао и који нас не оставља под теретом осуде.

На крсту Христос изговара речи Псалма 22: „Боже мој, Боже мој, зашто си ме оставио?“ (Матеј 27,46). Оне сведоче о дубини Његовог стварног људског страдања. Не треба их тумачити као да се Света Тројица распала или да су Отац и Син престали да буду једно у божанству. Христово страдање и победа остају тајна спасоносне љубави једнога Бога.

Пророк Данило исповеда грех свог народа у заједничкој молитви: „Сагрешисмо и скривисмо“ (Данило 9). Он се не поставља изнад заједнице, него моли за њено исцељење. Слично и Црква, када препозна неверност, неправду или недостатак љубави у своме животу, треба да почне од искреног испитивања себе.

Наша жалост зато има и заједничку димензију. Молимо се за оне који су повређени поступцима хришћана, признајемо своју одговорност и тражимо праведно исправљање. Опроштење не значи сакривање злоупотребе нити укидање правде. Истинско покајање рађа плодове који су видљиви у поступцима.

Када је црква подељена, једна је од најтежих ствари одустати од уверења да је сва кривица на другој страни. Данилова молитва нас учи да се поново окренемо Божјој истини. То не значи да су сви подједнако одговорни за сваки грех, већ да нико не сме користити туђе падове као оправдање за сопствену охолост.

Туга која води Богу разликује се од безнађа. Павле говори о „жалости по Богу“ која води покајању, насупрот жалости која затвара човека у смрт (2. Коринћанима 7,10). Не треба да негујемо мрачност као доказ светости. Бог нас позива да признамо своју кривицу, потражимо помирење и примимо утеху коју нам Он даје.

Пророк Исаија упућује Божјем народу реч утехе: „Тешите, тешите народ мој“ (Исаија 40,1). То обећање припрема пут Господњем доласку. Хришћани у Христу препознају испуњење Божје верности, али не треба да забораве историјску утеху која је прво обећана Израилу.

У Исаији 61 говори се о радосној вести убогима, исцељењу скрушених и утеси ожалошћених. Христос на почетку своје службе примењује ове речи на сопствено послање (Лука 4,18–21). Он нас позива да то послање сведочимо делима милосрђа: да обиђемо болесне, утешимо ожалошћене и станемо уз оне којима је учињена неправда.

Праведни Симеон је у Јерусалиму очекивао „утеху Израиљеву“ (Лука 2,25). У детету Исусу препознао је Божје спасење. И ми живимо између већ дароване утехе у Христу и њеног будућег испуњења. Зато хришћанин сме да плаче, а да не изгуби наду.

Исус у Луки 6,21 обећава радост онима који сада плачу. Павле говори о створењу које уздише и о нама који чекамо избављење тела (Римљанима 8,22–23). Садашње страдање не исцрпљује смисао живота. Бог нас није позвао да бежимо од створеног света, него да очекујемо његово обновљење у васкрсењу.

Сам Христос плаче над Јерусалимом (Лука 19,41). Његове сузе нису презир према Његовом народу, већ жалост и љубав. И наша молитва за људе који не деле нашу веру треба да буде прожета истом љубављу, без надмености, присиле или омаловажавања.

Друго Блаженство завршава се обећањем које је снажније од сваке сузе: „Утешиће се.“ Пуноћу те утехе чекамо када Бог буде обрисао сваку сузу и када смрти више не буде (Откривење 21,4). До тада Црква је позвана да буде место у коме се жалост не пориче, већ се носи заједно, уз молитву и делатну љубав.

Блаженство треће

„Блажени су кротки, јер ће наследити земљу.“
Матеј 5,5

„Блажени су кротки, јер ће они наследити земљу“ (Матеј 5,5). Ове Христове речи из Проповеди на гори позивају нас да се запитамо шта заиста значи бити кротак. Грчка реч која се овде користи означава благост и смиреност, али не и немоћ. Христос се надовезује на старозаветно обећање: „Кротки ће наследити земљу“ (Псалам 37,11). Од почетка, дакле, није реч само о лепом понашању, него о ставу срца пред Богом и о нади коју сам Бог даје.

Кроткост није тек учтивост, нити навика да избегавамо расправу. Она почиње истинитим познањем себе пред Богом: створени смо по Његовом лику и зато имамо достојанство, али смо и грешници којима је потребна Његова милост. Кротак човек не презире себе, нити се уздиже над другима. Он зна да му је све добро што има даровано и зато може да слуша, пашта и служи. Тако се блаженство кротких надовезује на блаженство сиромашних духом: онај ко зна да живи од Божје благодати нема разлога да себе сматра већим од ближњега.

Исус је ове речи изговорио међу својим народом, у земљи под римском влашћу, људима који су познавали тегобе живота, неправду и верску ревност. Исус је и сам припадао јеврејском народу и потврђивао Свето писмо Израила. Зато Његову критику лицемерја не смемо претварати у осуду јудаизма или читаве једне заједнице. Он разобличава

самоправедност где год се јавља — у тадашњем верском животу, али и у нашој цркви и у нашем срцу. Кроткост није маска побожности; она је одговор човека који стоји пред светим и милостивим Богом.

Кроткост није ствар темперамента. Она не припада само тихим људима, нити је недоступна одлучнима и храбрима. Човек може бити кротак и када мора да каже истину, заштити слабога или се успротиви неправди. Кроткост значи да и у таквом часу не поступа из освете, гордости или жеље да понизи другога. То је снага која прихвата Божју вољу и остаје верна добру.

Када Господ обећава да ће кротки наследити земљу, Он не нуди плату за човекову врлину. Наслеђе је дар обећан онима који припадају Христу. Зато не тражимо кроткост да бисмо заслужили Божју љубав; учимо је зато што нас је Бог први заволео. То обећање има снагу већ сада, у животу вере, а своје пуно испуњење чека у Божјем обновљењу свега створенога.

Када сагледамо сопствене границе и слабости, не морамо да реагујемо нагло нити да сваку повреду свога поноса претварамо у сукоб. Али смирење не значи помирење са злом. Кротак човек може да тражи правду, да постави границе и да заштити онога ко је изложен насиљу. Разлика је у томе што то чини без мржње, не присвајајући себи право на освету.

Самоправедност се лако увлачи у наше односе. Понекад осуђујемо оне који се муче с пороком, сиромаштвом или сумњом, а не видимо своју завист и гордост. Јеванђеље нас позива да говоримо истину с љубављу, да разликујемо добро од зла, али да никада не одузимамо ближњем достојанство. Свима нам је потребна иста милост Господа Исуса Христа.

Таква врлина не настаје само из самосавладавања. Она је плод Божје благодати која нас претходи, буди у нама веру и оспособљава нас за добро. Спасење не стичемо кроткошћу нити било којим својим делом: оправдавамо се пред Богом ради заслуга Исуса Христа, вером. Али вера која је жива не остаје бесплодна. Из ње, деловањем Светога Духа, израстају послушност, милосрђе и кроткост.

„Син Човечји није дошао да Му служе, него да служи и да живот свој даде у откуп за многе“ (Марко 10,45). Овде кроткост добија најдубљи смисао. Христова смрт није само поучан пример пожртвованости: на крсту Он нас мири с Богом, а васкрсењем побеђује смрт. Тек из Његовог спасоносног дела црпимо снагу да и сами служимо. Ми не понављамо Његову једном за свагда принесену жртву, него на Његову љубав одговарамо вером и благодарношћу.

Кроткост постаје видљива када се извинимо, опростимо, одвојимо време за усамљенога или станемо уз онога коме је учињена неправда. Она не тражи да ћутимо пред злостављањем. Можемо тражити заштиту, помоћ и праведно решење, а да се ипак одрекнемо мржње. У таквим поступцима хришћанин сведочи о Христу који је благ, а ипак непоколебљиво веран истини.

Пророк Софонија позива: тражите Господа, тражите праведност, тражите кроткост (Софонија 2,3). У старозаветној речи чујемо исту духовну усмереност коју Христос открива у Блаженствима. Кроткост није равнодушност према правди: она је трагање за Божјом правдом без ослањања на сопствену заслугу. Пророк позива на покајање и наду у Божју милост, а

не обећава да ће побожни бити поштеђени сваког земаљског страдања.

Сам Христос није само учитељ кроткости него и њен савршени узор. Он је вечни Син Божји, истинити Бог и истинити човек, који је ради нас и нашега спасења примио нашу људску природу. Његова благост није знак одсуства власти: Он има власт да опрости грехе, позива на покајање и суди праведно. Али своју власт не употребљава ради самопрослављања. Он прилази грешницима, лечи болесне, подиже одбачене и служи онима који немају моћ да Му узврате.

Павле тражи да слуга Господњи поучава противнике „с кроткошћу“, у нади да ће им Бог дати покајање и познање истине (2. Тимотеју 2,24–25). Истина остаје истина и не постаје мање важна због благог начина говора. Али човек који је прима као дар нема разлога да се надмеће у презиру.

Исто важи када смо ми ти који треба да слушамо. Апостол Јаков позива нас да „с кроткошћу примимо усађену реч“ (Јаков 1,21). Писмо није материјал којим потврђујемо своју надмоћ, већ Божја реч која нас исправља и упућује на Христа. Зато је хришћанска кроткост и спремност да признамо грешку, чујемо поуку и поново се вратимо Господу.

Апостол Петар говори о непролазној лепоти „кротког и тихог духа“, драгоценој пред Богом (1. Петрова 3,4). У непосредном контексту обраћа се женама, али поука о унутрашњем човеку позива све хришћане на исти животни став. Достојанство личности не мери се изгледом, богатством или угледом. Најлепши украс верника јесте карактер који Божја благодат обликује по Христовом лику.

После раздвајања од Лота, Бог је поновио Авраму обећање о земљи и потомству (Постање 13,14–17). Али важно је запазити редослед: Бог је Авраама позвао и обећао му земљу већ раније (Постање 12,1–7). Обећање, дакле, није настало као награда за један кротак поступак. Божја благодат долази прва; Авраамова вера и његов мирољубиви избор показују поверење у ту благодат.

Управо зато Авраам може да нам буде пример. Он није морао силом да обезбеди све што му је Бог обећао. Његова кроткост није купила Божји благослов, него је била плод вере у Бога који држи реч. И ми смо позвани да не градимо своју сигурност на освајању и самопотврђивању, већ на Божјем обећању испуњеном у Христу.

Други пример је Мојсије. Писмо га назива веома кротким човеком (Бројеви 12,3), иако је носио огромну одговорност за Израил. Његов живот није био без грешке; управо зато је пример поучан. Бог је обликовао његов карактер кроз године искушења, позива и службе, али Мојсије је остао човек коме је потребна Божја милост.

Сетимо се и Давида, кога је Симеј вређао и гађао камењем док је бежао пред побуном (2. Самуилова 16,5–13). Давид је одбио предлог својих људи да одмах казне Симеја. Није тиме прогласио увреде праведним; уздржао се од освете у часу када је и сам стајао пред Божјим судом и властитим невољама.

Пророк Јеремија стоји пред старешинама које му прете смрћу због Божје поруке (Јеремија 26,12–15). Његова кроткост не састоји се у ћутању пред претњом. Он јасно говори да га је Господ послао, позива народ да исправи своје путеве и не одриче се истине коју му је Бог поверио.

У Новом завету видимо Стефана, првог хришћанског мученика. Док су га каменовали, молио се: „Господе, не прими им ово за грех“ (Дела 7,60). Он није порицао неправду која му је учињена. Предао је суд Богу и, следећи Христа, молио за своје прогонитеље. То је кроткост која не произилази из страха, него из вере у васкрслог Господа.

Христос, истинити Бог и истинити човек, није спасавао свет избегавањем сваке патње, него послушношћу Оцу до смрти на крсту и славним васкрсењем. Зато нас позива: „Научите се од мене; јер сам ја кротак и смеран у срцу“ (Матеј 11,29). Кроткост ученика није самосталан подвиг који замењује Спаситеља, већ плод живота у заједници с Њим.

Апостол Павле нас позива: „По Духу ходите“ (Галатима 5,16). Свети Дух није безлична сила која потире нашу личност, него Господ и Животворни који у нама рађа веру и преображава нас. Живети по Духу значи свакога дана одговарати на Његову благодат: молити се, испитивати савест, борити се против греха и чинити дела љубави.

Зато Исус каже: „Ако ко хоће за мном да иде, нека се одрекне себе, и узме крст свој сваки дан, и иде за мном“ (Лука 9,23). Одрећи се себе не значи порећи достојанство које нам је Бог дао, нити занемарити истинске обавезе према себи и другима. То значи одрећи се грешне самовоље и престати да своје жеље постављамо изнад Божје истине и љубави.

У поређењу о чокоту и лозама, Исус каже: „Без мене не можете чинити ништа“ (Јован 15,5). Он је извор нашег живота, а ми смо позвани да останемо у Њему и доносимо род. Божја благодат не укида човекову вољу и деловање, него их лечи, ослобађа и оснажује. Зато верник моли, слуша Писмо,

одупире се греху, чини добро и служи ближњем, знајући да је сва његова нада у Христу.

Хришћанска нада није бекство од Божјег створења нити само преживљавање душе. Исповедамо васкрсење мртвих и живот будућег века. Свето писмо говори о новом небу и новој земљи, где ће Бог обрисати сваку сузу и где више неће бити смрти (Откривење 21,1–4). То наслеђе долази Христовом победом и Божјим обећањем, а не људском способношћу да сопственим снагама створи савршен свет.

То је посебно важно када неко први пут дође у цркву. Сваки човек створен је по Божјем лику и достојан је пажње и поштовања. Зато га дочекујемо гостопримљиво, без предрасуда и понижавања. Истовремено, Црква није заједница која прећуткује грех, него дом у коме се проповеда Јеванђеље, позива на покајање и нуди опроштење у Христу. Кроз Крштење примамо се у видљиву заједницу Христове Цркве; у Господњој вечери верни се, вером, духовно хране Христовим Телом и Крвљу. Заједничка молитва, верно проповедање Речи и милосрђе припадају једном истом животу вере.

Кротка Црква није Црква без уверења, богослужења или поретка, него заједница која све те дарове прима у благодарности. Она исповеда једнога Бога — Оца и Сина и Светога Духа — држи се апостолске вере и учи да свакога дана живи од милости Христове. Њена љубав није производ људске технике, али се показује у стварним поступцима: у праштању, истини, правди, гостопримству и заштити слабих. Нека нас Господ научи таквој кроткости, да и у нашем времену будемо верни сведоци Његовог Царства.

Блаженство четврто

„Блажени су гладни и жедни праведности, јер ће се наситити.“ Матеј 5,6

Прва три Блаженства уче нас да станемо пред Бога у истини: признајемо своју духовну потребу, плачемо над грехом и страдањем и учимо кроткост. Четврто нас окреће ка ономе за чим треба да чезнемо: „Блажени су гладни и жедни праведности, јер ће се наситити“ (Матеј 5,6). То је глад за Божјим спасењем, за светошћу живота и за правдом у нашим односима.

У Писму се о праведности говори на више повезаних начина. Пред Богом нам је потребно оправдање: да будемо прихваћени као праведни ради заслуга Исуса Христа, кроз веру, а не због сопствених добрих дела. То није само охрабрење да се мало поправимо. То је Божји дар опроштења и помирења у Христу, Спаситељу који је за нас умро и васкрсао.

Праведност се затим показује у нашем преображају. Оправдање не смемо мешати с освећењем: пред Богом смо оправдани Христовом заслугом, а у животу нас Свети Дух постепено учи послушности. Зато Христос у Беседи на гори не говори само о поступцима него и о жељама, намери и срцу. Он осуђује мржњу, а не само убиство, и позива на верност која почиње изнутра (Матеј 5,21–22).

Писмо говори и о правди међу људима. Ко чезне за Божјом праведношћу не може бити равнодушан према сиромашном, потлаченом и неправедно оптуженом. Љубав према ближњем

тражи поштење у раду, бригу за слабе и одбијање злоупотребе моћи. То није замена за Јеванђеље, него један од плодова вере која дела кроз љубав.

Коначно, чекамо Божју потпуну правду, када ће Христос судити живима и мртвима, а Бог обновити створење. Овде се лична и друштвена димензија састају с будућом надом. Своју глад нећемо до краја утолити сопственим програмима и успесима; њено испуњење обећава сам Господ.

Када Исус упоређује праведност ученика с праведношћу књижевника и фарисеја (Матеј 5,20), Он нас позива на више од спољашње исправности. То не значи да су сви фарисеји били лицемери, нити да је јудаизам вера без срца. Христова опомена усмерена је и сваком хришћанину који добро дело претвори у повод за гордост. Наша праведност треба да извире из вере и љубави.

Бог гледа и поступке и намере. Зато треба да испитујемо савест, да тражимо помирење после свађе и да исправљамо неправду где год можемо. Ипак, тај труд не почиње од уверења да се сами можемо очистити. Ми молимо Бога да створи у нама чисто срце и да нас оснажи да чинимо оно што је право.

Током свог искуства научио сам да о људима не треба пресуђивати на основу спољашњег утиска. Понекад су они од којих сам најмање очекивао показали верност и бригу за цркву, док су други, који су деловали као њени највећи заштитници, повредили заједништво. Та искуства ме опомињу да не знам све о туђем срцу и да свој суд морам изговарати скромно и праведно.

Ако помешамо оправдање и освећење, падамо у две супротне заблуде. Једна је да својим делима можемо заслужити Божје прихватање; друга је да је после примљеног опроштења свеједно како живимо. Апостолска вера одбацује обе. Оправдавамо се ради Христа, кроз веру, а добра дела нужно следе из живе вере, као њен плод, никада као њена цена.

Павле подсећа Коринћане на њихове раније грехе, а затим додаје да су опрани, освећени и оправдани у име Господа Исуса и Духом Бога нашега (1. Коринћанима 6,11). Ове речи не значе да је њихово морално усавршавање већ довршено. Оне говоре о новом припадању Христу, из кога следи свакодневна борба против греха и раст у светости.

Исус говори: „Ја сам чокот, а ви лозе“ (Јован 15,5). Лоза не може родити плод одвојена од чокота; тако ни наш живот не може бити угодан Богу без Христове благодати. Али остајање у Христу није пасивно чекање да Он уради све уместо нас. Оно се показује молитвом, примањем Његове Речи, верношћу заповестима и делима љубави.

Псалам 42 пореди душу која тражи Бога са кошутом која жуди за потоцима воде. Та слика добро објашњава Исусове речи. Као што се истинска жеђ не може задовољити причом о води, тако се ни хришћанска глад не може умирити само знањем о вери. Потребни су нам живи Христос, Његова истина и Његова благодат.

Можда некоме звучи противречно да већ оправдан хришћанин и даље гладује за праведношћу. Но оправдање је Божји дар прихватања у Христу, а освећење раст током целога живота. Човек који је искусио опроштење управо зато жели да

његове мисли и поступци све више одговарају љубави коју је примио.

Гладујемо за праведношћу јер више не желимо да се миримо с грехом. Пошто нас је Христос својом жртвом помирио с Богом, не можемо лакомислено поступати према ономе што нарушава заједницу с Њим и ближњима. Желимо да наше светло светли пред људима тако да они, видећи добра дела, прославе Оца небеског (Матеј 5,16).

Наша глад гледа и напред, ка ослобођењу од смрти. Павле пише да заједно са створењем уздишемо, чекајући избављење свога тела (Римљанима 8,23). Хришћанска нада није презирање тела или бекство у неки нематеријални свет. Исповедамо васкрсење мртвих и обновљење Божјег створења.

У Филипљанима 3,20–21 Павле говори о Господу Исусу Христу, који ће преобразити наше понижено тело да буде саобразно Његовом славном телу. Тако се глад за праведношћу протеже од данашњег покајања и послушности до коначног дана када ће Бог довршити своје дело у нама.

Исти апостол признаје да још није достигао циљ, него стреми напред, желећи да позна Христа и силу Његовог васкрсења (Филипљанима 3,9–14). Важно је раздвојити две ствари: Павле не тражи да својим трудом заради оправдање, већ, зато што припада Христу, настоји да Му буде све сличнији. То је здрав хришћански напор под благодаћу.

„Где је Дух Господњи, онде је слобода“ (2. Коринћанима 3,17). Та слобода није дозвола да чинимо што год пожелимо, већ избављење од робовања греху. Свети Дух нас позива и оспособљава да живимо у љубави. Божје моралне заповести

зато не постају безвредне; оне нам показују како изгледа живот угодан Богу.

Павле говори да се, гледајући славу Господњу, преображавамо у Његов лик деловањем Духа (2. Коринћанима 3,18). Када препознамо сопствене грехе, потребно је да их исповедимо. Али потребно је и да поглед поново управимо на Христа, јер Он остаје наш Спаситељ и извор сваке светости.

Глад за праведношћу зато има свакодневни ритам. Читамо Свето писмо, долазимо на заједничку молитву, исповедамо грех и примамо Божје обећање опроштења. У Крштењу се присаједињујемо Христовој Цркви; у Господњој вечери верни се духовно хране Христом кроз веру. Ове дарове не користимо као начин да заслужимо спасење, него као средства благодати којима нас Господ укрепљује.

Добро је чувати време од онога што нас расејава. Али духовна зрелост не мери се списком забрањених навика, нити свака радост овога света представља опасност. Питање је шта влада нашим срцем. Када се молитва и милосрђе непрестано одлажу због ситних задовољстава, потребно је да преиспитамо своје приоритете.

Исус обећава да ће гладни и жедни праведности бити насити. То обећање не значи да ће у овом животу нестати свака борба с грехом, нити да ће хришћани одмах видети савршену правду у друштву. Али обећање је поуздано јер га даје Христос, који је васкрсао и који ће поново доћи.

Зато Црква не чека будући век скрштених руку. Она служи људима који гладују за хлебом и онима који гладују за

правдом; брине за болесне и одбачене, штити слабе и говори истину. Добра дела нису надметање с Христовим спасењем. Она су одговор благодарне вере и плод Светога Духа.

На крају очекујемо Христов повратак, васкрсење мртвих и суд Божји. Тада ће неправда бити разобличена, зло побеђено, а Божји народ живети у миру с Њим. Наша глад данас постаје молитва: дођи, Господе Исусе, и доврши оно што си започео.

Четврто Блаженство зато не учи презиру према радости. Оно показује где радост има свој извор. Она не почива на нашој моралној беспрекорности, већ на Господу који оправдава грешника, посвећује верника и обећава коначну правду.

Четири блаженства

Сиромашни духом знају да их пред Богом не оправдавају сопствене заслуге. Они не поричу своје достојанство, него признају да им је потребан Христос. Таква вера отвара срце за благодарност, молитву и послушност.

Они који плачу доносе пред Господа и покајање због греха и тугу због рана света. Не претварају жалост у очајање, јер им је у Христу обећана утеха која ће се у пуноћи показати у васкрсењу.

Кротки не узвраћају злом за зло. Они не пристају на неправду, али одбацују освету и охолост. Њихова нада није у сили којом могу да освоје земљу, него у Божјем обећању новога неба и нове земље.

Гладни и жедни праведности желе да живе у заједници с Богом, да се ослобађају греха и да чине правду ближњима. Они већ сада примају Христову благодат, али очекују пуно испуњење Његовог Царства. Ова четири Блаженства воде нас истоме Господу.

Молитва

Господе Исусе Христе, који си сиромашнима духом обећао Царство, ожалошћенима утеху, кроткима наслеђе и гладнима праведности испуњење, помилуј нас. Даруј нам скрушено срце, веру која се узда у Твоју заслугу и љубав која се показује делима. Укрепи нас Духом Светим кроз Твоју Реч, заједничку молитву и свете Тајне, да служимо ближњима док очекујемо васкрсење и живот будућега века. Теби, са Оцем и Светим Духом, нека је слава у векове векова. Амин.